

Nr 34

Av herr Hagård m.fl., om inrättande vid socialinstitutet i Stockholm av ytterligare en fast lärartjänst i nationalekonomi och socialpolitik.

I propositionen nr 153 till 1945 års riksdag, på vars grundvalar beslut fattades om ökade bidrag till socialinstitutet, förordades att vid institutet i Stockholm skulle finnas fyra fasta lärarbefattningar i teoretiska ämnen, varibland en i nationalekonomi och socialpolitik.

Statsutskottet anförde i sitt utlåtande följande:

Utskottet delar departementschefens uppfattning om vikten av att socialinstitutet få en ur olika synpunkter högt kvalificerad lärarkår och att inrättandet av ett antal fasta lärarbefattningar icke längre torde kunna uppskjutas.

Beträffande den fasta lärartjänsten i nationalekonomi och socialpolitik hade styrelsen för socialinstitutet i Stockholm i sitt yttrande över den utredning (SOU 1944: 29), som låg till grund för propositionen, ansett timplärlärtjänster i dessa ämnen för tillfället tillräckliga. Statsutskottet anförde för sin del följande:

Med hänsyn jämväl till vad utskottet tidigare anfört rörande en omprövning av det utrymme, vilket bör tillmätas ämnet nationalekonomi, synes det dock utskottet lämpligt att lärarbefattningen i detta ämne ej får fast karaktär förrän närmare erfarenhet vunnits.

Styrelsen för socialinstitutet i Stockholm anförde redan i sin framställning om anslag för budgetåret 1953/54, att man nu vunnit nödig erfarenhet i denna fråga. Undervisningen hade dittills handhåfts av timplärläre med arvoden, oftast samtidigt knutna till Stockholms högskola. Styrelsen anförde år 1953 vidare:

Rekryteringen till dessa läraruppdrag har regelmässigt vållat svårigheter. Ämnet socialpolitik, som är av central betydelse i institutets utbildning på samtliga linjer, har ingen egentlig motsvarighet vid andra högskolor, och de lärare, som skall sköta undervisningen, måste därför genom självständiga studier och forskningar vidga sin kompetens. Då ingen fast befattning finns, är detta krav icke lätt att uppehålla.

Svåra brister hade också uppstått i kontinuiteten.

I statsverkspropositionen 1953 avvisades emellertid denna styrelsens framställning. Med anledning härav väcktes i riksdagen två motioner (I: 119 och II: 168), vari hemställdes om anslag för inrättande av den ifrågavarande lärartjänsten. Motionärerna framhöllo vissa särskilda av institutets styrelse ej åberopade skäl:

Utöver ovan anförda synpunkter bör framhållas, att ämnena nationalekonomi och socialpolitik (jämte ämnet stats- och kommunalkunskap) äro av grundläggande natur för undervisningen vid socialinstitutet. Insikter för betyget godkänd är obligatoriska i båda ämnena vid institutets fyra examenslinjer. Under de senare åren ha omkring hälften av de utexaminerade tagit överbetyg i ettdera av de två ämnena. Bristen på kontinuitet i undervisningen i dessa ämnen blir därför särskilt allvarlig för institutets 511 elever — ej endast ur studieteknisk synpunkt. Erfarenheten ger vid handen att studier i nationalekonomi är grundläggande för undervisningen i socialpolitik, som ju till stora delar är tillämpad nationalekonomi. Under de gångna åren har ämnet socialpolitik kommit att få en alltmer dominerande betydelse för elevernas förståelse av vårt moderna samhälle och deras framtida uppgifter däri. En rimlig samordning mellan de två ämnena samt en tillfredsställande lösning av elevernas behov av och krav på en effektiv undervisning i socialpolitik kan endast skapas genom en fast lärartjänst i examensämnena nationalekonomi och socialpolitik. Innehavaren bör ha hög kompetens även i socialpolitik. Som styrelsen för institutet påpekat, kan kompetent sökande nu sannolikt påräknas.

Statsutskottet, vars yttrande vann riksdagens bifall, anförde i yttrande över motionerna:

I motionerna I: 119 och II: 168 har framhållits, att den nuvarande anordningen för undervisningen i nationalekonomi och socialpolitik vid socialinstitutet i Stockholm föranleder svårigheter vid rekryteringen av lärarkrafter i dessa ämnen och vållar vissa olägenheter både med tanke på kravet på kontinuitet i undervisningen och från rent studietekniska synpunkter. Utskottet inser betydelsen av att berörda problem genom inrättande av en fast lärartjänst i nämnda ämnen erhåller en tillfredsställande lösning. Emellertid har utskottet i likhet med departementschefen icke funnit sig berett förorda, att en dylik tjänst, såsom i motionerna påyrkats, inrättas från och med nästa budgetår. Utskottet — som förutsätter att denna fråga kommer att bli föremål för fortsatt uppmärksamhet från Kungl. Maj:ts sida — anser sig alltså böra avstyrka bifall till de föreliggande motionerna.

I sin skrivelse angående anslag för budgetåret 1954/55 återkom styrelsen för socialinstitutet i Stockholm till frågan om denna fasta lärartjänst och framhöll, att de erfarenheter, vilka lågo till grund för dess tidigare framställning i ämnet, sedermera ytterligare befästs. Det vore enligt styrelsens mening uppenbart, att ständiga svårigheter skulle komma att uppstå, så länge den ifrågavarande fasta lärarbefattningen icke kunde inrättas. Merkostnaden här för beräknades med hänsyn till numera gällande lönegradsplacering till 15000 kronor om året. Kungl. Maj:t avvisade emellertid även i 1954 års statsverksproposition utan närmare motivering dess framställning. Med anledning härav väcktes återigen i riksdagen två motioner (I: 143 och II: 234), med hemställan om anslag för inrättande av en lärartjänst i nationalekonomi och socialpolitik vid socialinstitutet i Stockholm. Motionärerna framhöll o. bl. a.:

Det allmännas kostnader för utbildningen vid socialinstitutet äro i jäm-

förelse med kostnaderna för annan likvärdig utbildning synnerligen låga. ... A andra sidan är denna utbildning av synnerligt värde särskilt för den kommunala förvaltningen, där ett stort antal socionomer, diplomerade från socialinstituten, inneha ansvarsfulla befattningar. Det är därför angeläget att utbildningen hålles på en tillfredsställande nivå, och den merkostnad som den begärda lärarbefattningen skulle komma att medföra måste anses skärligen liten i jämförelse med betydelsen av att undervisningen i ämnen av så grundläggande betydelse som nationalekonomi och socialpolitik blir välskött.

Statsutskottet, som erinrade om sitt ställningstagande till motioner med yrkande i samma syfte vid 1953 års riksdag, anförde nu följande:

Utskottet har i nuvarande läge icke velat mot Kungl. Maj:ts ställningstagande i frågan förorda bifall till det i de föreliggande motionerna I: 143 och II: 234 framställda yrkandet. Vad i ärendet förekommit ger emellertid utskottet anledning att ånyo understryka angelägenheten av att ovan berörda svårigheter beträffande undervisningen i nationalekonomi och socialpolitik vid socialinstitutet i Stockholm undanröjas. Utskottet utgår därför från att Kungl. Maj:t till förnyad prövning upptager frågan om bidrag till en fast lärartjänst i nämnda ämnen.

I sin framställning om anslag för budgetåret 1955/56 framhöll styrelsen för socialinstitutet i Stockholm, att de växande svårigheterna för undervisningens anordnande, som föranledas av frånvaron av en fast lärarbefattning, äro särskilt framträdande i ämnet socialpolitik, där sedan 1947 sju olika lärare växlat i undervisningen, något som i hög grad försvärat upprätthållandet av konsekvens och kontinuitet i detta för institutets utbildning centrala ämne.

I statsverkspropositionen 1955 har Kungl. Maj:t utan motivering återigen avvisat styrelsens framställning.

Som tidigare här anförts äro ämnena nationalekonomi och socialpolitik av grundläggande betydelse för institutets undervisning på samtliga utbildningslinjer och därmed för de viktiga arbetsuppgifter i allmän tjänst, som institutets omkring 500 studerande utbilda sig för. Under rådande omständigheter är det ett orimligt förhållande, att detta krav på och behov av en fast lärarbefattning i dessa ämnen år efter år eftersättes.

Med stöd av vad ovan anförts hemställles,

att riksdagen måtte anvisa erforderligt belopp för att möjliggöra att vid socialinstitutet i Stockholm inrättas ytterligare en fast lärartjänst, vars innehavare skall handha undervisning och examination i nationalekonomi och socialpolitik.

Stockholm den 19 januari 1955

Alarik Hagård

Ingemund Bengtsson,
Varberg

Ruth Ager

Brita Elmén